Eduskunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asia: HE 138/2016 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Suomen pitkäaikainen ja johdonmukainen tupakkapolitiikka (Tupakkalaki 693/1976) ja siihen liittyvä muu tupakoinnin vähentämistyö on ollut tuloksellista: Tupakoinnin yleisyys on puolittunut lain alkuajoista, mikä on parantanut merkittävästi kansanterveyttä.

Siitä huolimatta tupakkatuotteiden käyttö on yhä iso ongelma: Suomessa on noin 800 000 tupakoijaa ja tupakointi on suurin yksittäinen terveysriski ja keskeinen koulutusryhmien välisten terveyserojen aiheuttaja. Tupakoinnin vähentämiseksi tarvitaan säännöllisiä tupakkaveron korotuksia yleisen tupakoinnin vähentämiseen tähtäävän työn lisäksi.

Tupakkateollisuus on kehittänyt jo yli 40 vuoden ajan uusia, vähemmän haitallisina markkinoitavia tuotteita, kun savukkeiden polttamisen suuret terveyshaitat ovat paljastuneet. Uusimpina niistä ovat sähkösavukkeet. Myös niiden tarkoituksena on hälventää nikotiinituotteiden käyttöön liittyviä vaaroja ja saada nopeasti luotua suuri nikotiiniriippuvainen käyttäjäkunta. Sähkösavukkeiden tehosta ja toimivuudesta tupakoinnin lopettamisen apuna ei ole pitävää tieteellistä näyttöä.

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön aloittaminen tapahtuu useimmiten jo lapsena ja fyysinen riippuvuus kehittyy monelle nuorelle nopeasti. Kahdeksan kymmenestä tupakoivasta aikuisesta on aloittanut tupakoinnin teini-iässä. Suojaamalla lapset nikotiini- ja tupakkariippuvuudelta syntyy vähitellen sukupolvia, jotka säästyvät tupakkasairauksilta ja ennenaikaiselta kuolemalta.

Hallituksen esitys sähkösavukkeiden nesteiden saattamiseksi tupakkaverotuksen piiriin tukee myös Suomen ratifioimaa Maailman terveysjärjestön tupakkapuitesopimuksen artiklaa 6, jonka mukaan sopimusosapuolet pyrkivät hintaan ja verotukseen vaikuttamalla edistämään tupakan kulutukseen vaikuttavia terveyspoliittisia tavoitteita.

Uudet nikotiinin annostelulaitteet. Tupakkatuotteiden rinnalle ja niitä korvaamaan on viime vuosina tuotu uusia nikotiinin annostelulaitteita, mm. sähkösavukkeita, jotka aiheuttavat ja ylläpitävät riippuvuutta. Nikotiini on riippuvuutta aiheuttava, myrkyllinen ja terveydelle vaarallinen aine. Nikotiini voi aiheuttaa keuhkojen kehityshäiriöitä sekä lisätä alttiutta sairastua esimerkiksi tulehduksiin, tyypin 2 diabetekseen, valtimonkovettumatautiin ja syöpään.

> *Kannatamme, että tupakkaverolaissa tupakkavero ulotetaan myös muihin nikotiinin annostelutuotteisiin kuin perinteisiin tupakkatuotteisiin.*

Sähkösavukkeesta on olemassa nikotiinia sisältäviä ja nikotiinittomia versioita sekä eri makuja, myös tupakan makua. Sähkösavukkeissa käytetyistä nesteistä ja käytössä muodostuvasta höyrystä on löydetty useita terveydelle haitallisia aineita, ja aineiden pitoisuudet ovat vaihdelleet tutkimusten välillä. Eräässä tutkimuksessa on havaittu, että myös tupakanmakuiset sähkösavukenesteet olivat terveydelle haitallisia hengitettynä nestemäisessä tai höyrymäisessä muodossa. Tieto sähkösavukkeiden käytön väestötason vaikutuksista esimerkiksi keuhkosairauksiin ja sitä myötä kuolleisuuteen saadaan vasta vuosien, jopa vuosikymmenien päästä.

> *Kannatamme, ettei sähkösavukkeiden nikotiinittomia nesteitä suosita verotuksellisesti.*

Verotaso ja veronkorotukset. Nuorten kiinnostus sähkösavukkeisiin on lisääntynyt selvästi viime vuosina: vain viisi prosenttia 12–18-vuotiaista ei tiedä, mikä sähkösavuke on. Puolet sähkösavukkeita kokeilleista

nuorista on käyttänyt niissä nikotiinipitoisia nesteitä. Yleisimmin sähkösavukkeita käyttävät ammattiin opiskelevat pojat, joista seitsemän prosenttia höyryttelee päivittäin, 13 prosenttia satunnaisesti.

Kansainvälisen tupakkasopimuksen (FCTC) verotusta ja hintaa koskevan artiklan 6 toimeenpano-ohjeiden mukaan tupakkaverotustason korottaminen on erityisen tärkeää nuorten suojelemiseksi kokeiluilta ja tupakan kulutukselta.

Sähkösavukenesteiden veron määräksi ehdotetaan 0,30 euroa millilitralta, johon esityksessä päädytään varovaisuusperiaatteeseen nojaten. Veron määrään ole aikomus esittää korotusta heinäkuussa 2017, jolloin tupakkatuotteiden veroa korotetaan.

Koska sähkösavukkeiden käyttö on tällä hetkellä Suomessa vielä alhaisella tasolla, verotasoa säätelemällä voidaan ehkäistä niiden käytön yleistymistä erityisesti nuorten keskuudessa. Jos sähkösavukkeiden käytön leviämiseen ei puututa kaikin mahdollisin toimin, nikotiinin aiheuttaman voimakkaan riippuvuuden vuoksi Suomeen voi syntyä uusi, nikotiiniriippuvainen sukupolvi.

Lisäksi Yhdysvalloissa kansanterveyden suojelusta ja edistämisestä vastaava virasto Food and Drug Administration (FDA) on todennut, että jopa 70% jatkuvasti sähkösavukkeita käyttävistä jatkaa tupakointia. Tällaisella kaksoiskäytöllä saattaa olla tulevaisuudessa merkittävä kansantaloudellinen merkitys myös lisääntyneiden terveydenhoitokulujen muodossa.

> *Esitämme, että varovaisuusperiaatetta tarkastellaan kansanterveyden näkökulmasta, jolloin sähkösavukenesteiden veron tulisi heti alussa olla 0,40 euroa millilitralta.*
>
> *Esitämme, että sähkösavukenesteiden veroa nostetaan samalla kuin tupakkatuotteiden veroa vuoden 2017 heinäkuussa.*
>
> *Esitämme, että sähkösavukenesteitä verotettaisiin myös nikotiininesteen vahvuuden perusteella, kuten on tehty muutamissa muissa EU-maissa. Nikotiiniin kohdistettaisiin erillinen vero milligrammaa kohden siten, että miedoimman käyttöannoksen vero olisi saman suuruinen kuin kalleimmalla savukemerkillä. Tämä ehkäisi verokikkailun nikotiininesteiden vahvuuksilla.*

Pekka Puska
Professori, puheenjohtaja, Suomen ASH ry

Mervi Hara
Toiminnanjohtaja, Suomen ASH ry